برتدبیر ماهیتنده قالمشدر .

کمرك رسومی ایستر برمقصد حمایتکاریه مستند اولسون ایسترخزینهٔدولته واردات تدارکی مقصدینه مبتنی بولنسون اخراجات ، ترانسیت ، ادخالات وسیرسفائن اعتباریله درت نوعه تقسیم اولنه بیلور .

مابعدی وار قسطنطن

معاهداتمز

۱۳

فرانسه قاپیتولاسیونلری

۹

۳ — الیوم مرعی اولان احکام

اجنبی قونسلوسخانه‌لرده یرلیدن ترجمان صفتیله استخدام اولنانلرك حقوق و امتیازات و مکلفیاتی سفارتلرله بعدالایتلاف نشر ایدلمش اولان برنظامنامهٔ مخصوصده مندرج بولندیغی سویلمش ایدم . قواصلردن دخی بحث و کرك انلری کرك هر قونسلوسك درجهٔ مأموریتنه کوره تبعهٔ عثمانیه‌دن ایکیدن درده قدر قوللانه‌بیله‌جکی ترجمانلری خدمهٔ ممتازه و محمیٔ موقت عنوانلریله یاد ایدن اشبو نظامك قویدیغی اساس ، مستخدمین ممتازه هانکی دولتك خدمتنده بولنیورلرسه بو خدمتده بولندقلری مدتجه او دولتك تبعه‌سی درجه‌سنده حائز حقوق و ممتازیت اولمالریدر . سفارت ترجمانلری حقنده‌بو یولده بر نظام‌مخصوص یوقدر . ۱۱۵۳ قاپیتولاسیونی انلرك حال وموقعنی ٤٣ نجی‌ماده‌سنده‌بروجه آتی تعین ایدییور :

« ایاچیلری خدمتنده اولان ترجمانلر فرانچه‌لولره عنایت اولنان معافیت انلرك حقنده دخی مقرر اوله . »

شو مادهٔ عهدیه‌نك حکمی قونسلاتولرده‌کی ترجمانلره دائر احکام نظامیهٔ

مشروحه‌دن آیرلمیور. فقط بو برتساویٔ نظر بدر. فعلیاتده سفارات ترجمانلرینك موقعی دها ممتازدر.

ترجمانلر بوراده هیچ بر تابعیتله تمیز ایدلمامش ایسه‌ده مقصود اولان تبعهٔ محلیه‌در. فرانسه تبعه‌سنك مقیس علیه طوتلمسی و معفویتك بر فقرهٔ مستقله ایله تصریح اولنمسی شوکا دلالت ایتمکده‌در. مقدملری سفارات اجنبیه عمومیتله یرلیدن ترجمان قوللانیرکن بالآخره بوراده‌کی تبعه‌لرندن لسان و احوال مملکته واقف آدملری ترجمانلقده استخدامه باشلامشلردر. بوراده سفیرایله مأمورین حکومت اداره‌سنده‌کی مخابراته توسط ایدنلر ترجمانلردرکه وظیفهٔ‌لری یك مهمدر ودوائر دولتده کورنمیان کاتبلردن، مستشارلردن، آتاشه‌لردن زیاده ایش کورورلر. سفیر حکمداریتك تمثالی اولدیغی کبی ترجمانده سفیرلرك تمثالیدر. ترجمان سفارتك مأمورین رسمیه‌سندندر وبو حیثیتله خارج ازمملکت امتیازاتندن مستفیدایدیلیور. ترجمان اجنبی اولورسه بوصورتله ممتازیتی کوزه چارپماز؛ فقط یرلیدن اولنجه خارج ازمملکت امتیازی هم شرقده کورولن غریبه‌لره برلاحقه هم‌ده بالاده ذکر اولنان مادهٔ عهدیه‌نك صراحتنه مغایر برکیفیت اولور. زیرا سفارت ترجمانی آنجق خدمتنده بولندیغی دولتك تبعه‌سی قدر ممتازاوله‌جقدر. افراد عادیهٔ اجنبیه ایسه کندی مملکتلرنده یشارکی عداولنوب قوانین محلیه‌یه تابع طوتلمامغی متضمن اولان خارج ازمملکت امتیازاتیله ممتاز دکللردر. قونسلوسلر خدمتلرینه یرلیدن برترجمان الدقلری وقت صفت رسمیه‌سنك تصدیق اولنمسی ومحمیٔ موقت طانینرق شوحمایته ترتب ایدن حقوقدن استفاده ایتدیرلمسی ایچون حکومت محلیه‌یه مراجعت ایدرلرومأمورین عائدهٔ عثمانیه دخی اوترجمانك تعیینی ایله عدد نظامی تجاوز ایدلمش اولوب اولمدیغنی وشخصنجه برمحذور بولنوب بولنمدیغنی تدقیق ایدرك مانع یوق ایسه تصدیق مطلوبی اجرا ایدر. شو اصوله سفارات اجنبیه‌جه دخی مراعاة اولنمق لازم کلدیکی حالده سفارتلرلی ترجمان استخدامی امرنده کمال سربستی واستقلال ایله حرکت ایتمکده‌درلر. مع‌مافیه سفارت ترجمانلری غالباً اجنبی وقونسلاتولرده استخدامنه جواز نظامی اولان ترجمانلرك عددینه نسبتله پك محدوداولمسی مطالعه اولنان محاذیری آزالتیر

ایسه‌ده خارج ازمملکت امتیازینك سفارتخانه‌لرده ترجمان معاونی صفتنده بولنوب دوائر دولتده مصالح سفارتی تعقیب ایدن و «قپواوغلانی» دینیلن یرلیلردن بشقه عثمانلی قواصلره دخی تشمیل ایدلمکده بولنمسی جای نظردر . بوبابده‌کی ادعانك بطلانی ظاهر اولدیغی حالده ردینه و خلافی حرکته امکان بولنه‌میور . بر قانون عمومیده موجوداولان برحکم عمومی برقانون خصوصی ایله تقید وتخصص ایدنجه قانون خصوصی موجبنجه حرکت ایدلمك قواعد اساسیه‌دندر . حقوق‌دول قواعدی . امرینی جزا تهدیدی التنده مطاع قیلان برقانون تشکیل ایلمکله برابر بوحیثیتده فرض ایدلسه بنه مادامکه میدانده برعهد خصوص وار واندہ ایلچی خدمتنده اولان ترجمانك او ایلچی‌نك تابع اولدیغی دولته منسوب افراد عادیه‌دن فضله‌معافیاته مظهر اولمیه‌جغی افاده‌اولنیور، خارج ازمملکت امتیازینی قپواوغلانلرینه، قواصلره قدر توسیع ایتمك حقه پك بیوك تجاوزدر . عقود عتیقه‌نك پروزلی نقطه‌لری بوکبی شیلردن عبارت‌اولسه عاقدینك حسن نیتیله‌پك قولای دوزلتیله‌بیلیر. لکن معاهدات قدیمه‌نك امتیازات عدلیه‌یی متضمن‌اولان احکامی‌ایله انلردن متولد وباب‌عالی‌ایله سفارتلر اره‌سنده مختلف فیه اولان مسأله‌لر حکومتنك لهنه سهولتله تسویه ایدیله‌مز طاقمدندر. ادارهٔ مشروطه عهود عتیقه‌یی بونقطه‌لرده رفع، هیچ اولمازسه‌تعدیل ، ایده‌بیلدیکی حالده مملکت ایچون‌بوندن بیوك فائده تصور اولنه‌ماز. چونکه بوصورتده مملکتمزی یکی‌باشدن فتح ایتمش ، استقلالمزی اترداد ایلمش اوله‌جغز . حق‌قضامزی برجهتجه تماماً اغیارالنه براقمشز ، دیکر بر جهتجه‌ده اجنبیلرك حق‌مداخلاتنی تصدیق‌ایتمشز. وطن‌عثمانیده یالکز قانون جزای عثمانی جاری‌اولمق لازم کلیرکن برسوری‌دول‌اجنبیه قوانین‌جزائیه‌سی جریان‌ایدرطورور. حال‌بوکه برجرمك ایقاعندن شخصاً وطوغریدن طوغری‌یه متضرراولانلر اجنبی اولسه‌لربیله بوکیفیتدن آسایش‌وامنیت مملکت دخی‌متأثر اولور. مملکت‌ایسه بزمدر وانك اسایش وامنیتنده اجنبیلردن اول واك زیاده علاقه‌دار اولان بزلرز . فقط یازیق‌که بردولتك تبعه‌سی اره‌سنده‌کی جرائمه اصلاقاریشمامق تعهدی التنه‌کیرمشز. انلره قونسلاتو محکمه‌لری باقار، اجنبی حاکملر حکم‌ایدر .

١١٥٣ قاپیتولاسیونك ١٥ نجی ماده‌سی شو مضمرعهدمزی متضمندر: « فرانچه‌لولرك بری بری اره‌سنده قان ویاخود آخر شناعت واقع اولورسه ایاچیلری وقونسلوسلری آیینلری اوزره کوروب فصل ایدوب ضابطلردن برفرد دخل وتعرض ایلمیه‌لر . »

برفرانسز دیکر برفرانسزی ولوعدلیه نظارتنك قپوسی اوکنده ویا برمحکمهٔ عثمانیه ایچنده اولسون اولدیرسه قاتلی بزمحاکمه ایده‌میه‌جکز، انی قونسلوس الهجق، فرانسز حاکملره ویره‌جك، فرانسه اصول محاکمه‌سی موجبنجه محاکمه جریان ایده‌جك، فرانسه قانون‌جزاسی احکامنه توفیقاً مجرم مجازات کوره‌جك . . . یاخود کورمیه‌جك : اوبزه وظیفه دکل ؛ جنایتك اسایش مملکتجه حاصل ایتدیکی تأثیرك ازاله‌سنده بز بیکانه طوره‌جغز. جنایتی کورن وایشیدنلرك تأثراتی یانلرینه کارقاله‌جق .

اکر دعاویٔ جزائیه برلی ایله براجنبی اره‌سنده اولورسه او اجنبینك منسوب اولدیغی دولت بو بابده حق تفتیشی حائز اولمشدر : « فرانچه‌لولردن وبیراقلری انتنده اولنلردن بری قانل اولوب بر غیری جرم ایدوب وشریعت شریفه طرفندن رؤیت اولنمق مراد اولندقده دولت علیه‌نك تضاة وضابطانی بوکونه اولان دعوایی بولندقلری محلده ایلچیلرینك ویاخود قونسلوسلرینك ویاوکیللرینك مواجهه‌لرنده استماع وشرعشریفه ویدلرینه‌ویریلان عهدنامهٔ همایونمه مغایر اولمامق ایچون طرفیندن دقت ایله تفتیش وتفحص اولنه — ماده ٦٥ » .

بر دولت تبعه‌سندن ایکی اجنبی آره‌سنده‌کی دعاویٔ حقوقیه دخی محاکم عثمانیه‌به تابع دکلدر. یکرمی التنجی ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنده : « و اکر فرانچه‌لولرك بری بریله نزاعلری اولسه ایلچیلری و قونسلوسلری عادتلرنجه کوروب فصل ایده کمسنه مانع اولمیه . »

اکر دعاویٔ عادیه براجنبی ایله برلی بینده حادث ایسه ترجمان بولندیرمغه مجبورز : « فرانچه تجاریله بر کمسنه‌نك نزاعی اولسه قاضی یه‌واردقده

فرانچه‌لونك ترجمانلری حاضر بولنماز ایسه قاضی دعوالرین استماع ایتمیه اکر ترجمانلری مهم مصالحده ایسه کلنجه توقف اولنه اما انلردخی تعلل ایدوب ترجمانمز حاضر دکلدر دیو عوق ایتیوب ترجمانلرین احضار ایلیه (ماده ۲۶) .»

ترجمانلر مجرد ترجمانلق ایچون محاکمه قبول اولنمشلر ایکن کیت کیده هیئت حاکمه‌دن بر جزؤ طورینی طاقینوب محاکمات و اعلاماتی تنقیده و رأیی مسموع اولمدقچه جریان عدالتی سکته‌دار ایتمك یعنی حکملری اجرا ایتدیرمامك یولنه کیرمشلردر . بلا سبب مشروع ترجمان کلمزسه نه یاپیله‌جغنه دائر مادهٔ عهدیه‌ده صراحت اولمامسی یوزندن نیجه مشکلات چیقار . بعض ایشلرده ترجمان کلوبده کلمدیکنی انکار ایتمك کبی مناسبتسزلکلر وقوع بولمسی اوزرینه ترجمانك اثبات حضوری ایچون امضاسی ضبط اولنمق قاعده‌سی اتخاذ اولندیغندن ترجمانلربیاغی حاکم صفتنده امضا ایدوب اکر بر قراردہ امضاسی اولمازسه انی منسوب اولدیغی قونسلاتوجه کائن‌لم‌یکن عدایتدیرمکه‌قدر تجاوزصلاحیت کوسترمکده‌درلر.

مختلف دولتلرك تبعه‌سی‌اره‌سنده وقوع بولان دعاوی دخی محاکم محلیه‌نك حدود وظیفه‌سندن چیقارلمشدر :

« قونسلوسلرك و تجارك سائر ملل نصاری قونسلوسی و تجاری ایله بینلرنده نزاع واقع اولدقده طرفینك رضا و طلبلریله دعوالری استانهٔ‌سعادتمده مقیم ایلچیلرینه حواله اولنمغه جواز ویریلوب و مادام مدعی و مدعیٔ‌علیهك رضالری اولمیه بو مقوله بینلرنده اولان دعوایی ولاة و حکام و قضاة وضابطان و کمرك امناسی بزلر استماع ایدرز دیو جبر ایلمیه‌لر — ، ماده ۵۲ . »

مقدملری واقع اولوب اولمدیغی بیلمیورم اما یقین زمانلرده ایکی اجنبینك بالتراضی محکمهٔ عثمانیه‌یه مراجعت ولاحق اولان‌حکمه انقیاد ایتدکلرینی‌ایشتمدم. مادهٔ عهدیه‌نك منطوقنجه مثلا برایتالیالینك برفرانسزلیدن دعواسی اولسه مدعی‌علیه بولنان فرانسزك منسوب اولدیغی قونسلاتویه‌کیدرك اقامهٔ دعوی‌ایدر وایش فرانسز قونسولوسخانه‌سی محکمه‌سنده کورولیر . یالکز اجنبیلره خطهٔ حجازیه‌دن ماعدا یرلره تملك حقنی ویردیکمز زمان غیر منقولاته دائر دعوالرك

محاکم محلیه‌ده کورلمسنی شرط قویمش اولدیغمزدن مختلف تابعیتده ایکی اجنبینك دعواسی اکر املاکه عائد ایسه بزم محکمه‌مزه کلیرلر. مع‌هذا بوبابده دخی اختلافات واردر مثلا دعوی بدل ایجاره متعلق ایسه منقول دعواسی عد ایدیلهرك شوخصوصده محاکم عثمانیه‌نك صلاحیتی رد ایدیلیور.

۴۱ نجی ماده‌ده «درت بیك آقچه‌دن زیاده اولان دعوالری دیوان همایونده استماع اولنوب غیری یرده استماع اولنمیه» دینمشدر. معلومدرکه زمانمزده «دیوان همایون» یالکز باب عالیده‌کی قلم مخصوص ایله باب عالی ترجمه‌اوطه‌سنك آمر یتنده بولنان ذاتك (مترجم اول) وبکلکجینك وتشریفاتجینك عنوانلرنده قالمشدر. اجنبیلره متعلق اصول محاکمات بشقه بریولده تأسس وتقرر ایلمشدرکه ایلرودہ تفصیل اولنه‌جقدر.

«ظهور ایدن دعاوی ایچون خرج وصرف اولنان اخصاریه ورسوم عادیه دعواسی مشروع وادعایه صلاحیتی معلوم اولان کمسنه‌دن اخذ واستیفا اولندیغی حالده دعوایه صلاحیتی اولمیان اشبو مقوله‌سی اویله بلامصرف ادعا وافترادن خالی اولمازلر دیو ایراد اولنمغله فیمابعد ذکر اولنان خرج ومصرف بلاصلاحیت وبلاوجه شرعی دعوی ایدوب خلاف شرع حرکت وتعدی‌به جسارت ایده‌نك طرفندن اخذ واستیفا اولنمغه رخصت ویرلمك جائز اولوب ولکن فرانچه‌لووانلره تابع اولنلرك دولت علیه‌مه تابع کمسنه‌لرده ورعایاسنده واقع اولان آله‌جقلری دعوا اولندقده حکم اولنوب حاصل اولان آقچه‌لردن خرج محکمه‌لری وکذلك مباشریه واحضاریه‌لری دخی عهدنامهٔ قدیمه موجبنجه یوزغروشده ایکیشرغروش النوب زیاده طلبیله رنجیده اولنمیه‌جقلری ۷۲ نجی ماده‌ده محرردر. . مصارف محاکمه اول‌باول دعوایی آچان طرفدن النوب بعده حقسز چیقان طرفه تحمیل اولنور. ۷۲ نجی‌ماده شوقاعده‌یی اکلاتمق ایستمشدر. اجنبی متعلق اعلاماتدن یوزده ایکی خرج النمقده‌در.

۱۱۵۳ قاپیتولاسیونلرك معاملات عدلیه‌یه متعلق اولان احکامی شونلردن عبارتدر. قونسولوسلرك حق قضاسی وبالخاصه دعاویٔ مختلطه‌نك اصول رؤیتی

وبوجهتلردن متولد مسائل «معاهداتمز» ك اك اوزون واك اهميتلى بحثلرينى تشكيل ايده جكدر .

١١٥٣ معاهده سنده يالكز بعض احكام متفرقه قالدى كه انلرى ده كله جك مقاله مه براقيورم . — ابن الضيا

(قانون جزايه دائر مطالعه)

كچنكى مقاله مزده قانون جزانك بعض موادى حقنده مطالعات وافكار عاجزى سرد ايدلمش اولديغندن بودفعه ده تعديله شايان كورينان مواد مهمهٔ سائره سى حقنده كى مطالعات قاصرانه مم بروجه زير تمهيد اولنور .

قانون جزانك — يوزطقسان ايكنجى ماده سنده بركيمسه ضرب وياخود سائر كونا برفعل ايله بر حامل خاتونك اسقاط جنين ايلمسنه سبب اولورسه ديت شرعيه سى بعدالاستيفا اكر بوتعديسى عن قصدٍ وقوعبولمش ايسه موقةً كوركه قونيلور ديه مسطور بولنان احكام قانونيه نك تدقيق ايچون ايكى نقطهٔ نظردن مطالعه يه النمسى اقتضا ايدر . اولا شرعاً بر حامله خاتونك حملى قاچ آيلق اولديغى حالده جنين اطلاق اولنه جغى وهنوز حامله اولان برخاتونك سقط وقوعنده اسقاط جنين عد اولنوب اولنه ميه جغى ثانياً قصدك اسقاط جنين وياخود ضرب ماده لرندن هانكيسنه شمولى اوله جغى خصوصاتنك تفريق وتميزى يك قولاى برمسئله دكلدر . قانونده مسئله يك مجمل صورتده يازلمش اولديغندن برايلق واون بش كونلك برحامله خاتونك دخى اسقاط جنين ايتديرلمش اولسه بومادهيه توفيقاً تعيين جزا لازم كله جكى كبى اكلاشلمقده واكثر محاكمده بوصورتله ايفاى معامله ايتمكده بولنمشلردر .

حالبوكه شرعاً برخاتونك حملى اوچ درت آيلق اوله رق مسبتين الخلقه اولديغى تحقق وتعين ايتمدكجه جنين تعبير اولنميوب انك حقنده شرعاً براحكام جريان ايتمديكى وقانونده جنين تعبيرى بولنمسنه نظراً بوكبى حامل خاتونلرك ضرباً سقط وقوعنده اسقاط جنين ايتمش نظريله باقيله ميه جغى جهتله اشبو مجازات قانونيه نك